

ویرایش انتقادی گلاب نامه بحواله تاریخ نویسی فارسی در عهد
ڈوگرہ در جموں و کشمیر

پایان نامه
برای دریافت درجه دکتری
در ادبیات فارسی

از

اعجاز اقبال
استاد راهنما
آقای دکتر محسن علی
گروه زبان و ادبیات فارسی
دانشگاه جامعہ ملیہ اسلامیہ دہلی (ہند)

۲۰۱۳

چکیده

در این مقدمه کوتاه سعی بر آن است که بخش‌های گهم این پایان‌نامه که شامل ویرستاری و مقایسه میان دو نسخه خطی گلاب‌نامه از دیوان کرپارام است معرفی بشود.

کرپارام علاوه از این کارهای علمی دیگر یک کتاب تاریخی بعنوان گلاب‌نامه نیز جا گذاشته است. که نسخه‌های خطی آن هادر کتاب خانه‌های مختلف جهان نگهداری می‌شود اما کتاب که موضوع این پاینامه را تشکیل می‌دهد. و دو نسخه خطی از آن در کتاب خانه اکادمی فرهنگی ایالت جموں و کشمیر سرینگر و کتابخانه موزه برطانوی انگلیس وجود دارد. نسخه این که در کتاب خانه اکادمی فرهنگی سرینگر موجود است بخاطر قدمت و دارا بودن تعداد صفحات زیاد اساس این مقایسه و ویراستاری قرار داده شده و در متن با علامت (ن ۱) ذکر شده است. در حالیکه نسخه دیگر همین کتاب که در کتابخانه موزه برطانتوی انگلیس نگهداری می‌شود بعنوان نسخه دوم بدل استفاده شده و با علامت (ن ۲) ذکر گردیده است.

نسخه اول شامل ۳۸۲ صفحات و داری ۱۵ سطر هر صفحه می‌باشد. این نسخه در خط ریز نستعلیق مائل به شکسته است. بخاطر کرم خوردگی بعضی از متن خوانده نمی‌شود این نسخه در سال ۱۸۶۶ء نوشته است اما نام کاتب محوشده است. نسخه دوم ۳۴۱ صفحات ذکر شده و از صفحات نسخه چنین به نظرمی رسد که خیلی بعد از نسخه اول نوشته شده است در این نسخه کاتب دقیق کار نکرده، چون در بیشتر متن کم نوشته حتی در بعض جاها جمله کامل متن حذف است.

در این مقایسه و ویراستاری ما هر دو نسخه را از نظر مقایسه خوبی سنجیدیم و جای که خطا بنظر آمد با حدس و قیاس خودمان درست کرده ایم بعضی جاها از منابع های تاریخ هم استفاده کردیم و هر جا که فرق بنظر آمد آن را در پاورقی ذکر نموده ایم. این پاینامه بیشتر مقاله‌ها با مقدمه آغاز شده این مقدمه به ترتیب شامل زندگی نامه دیوان کرپارام ادبیات یعنی تاریخ نویسی فارسی آن زمان می‌باشد غیر از مقدمه متن گلاب‌نامه بر همراه تصحیحات و توضیحات مورد نیاز آورده می‌شود است. در پایان حاشیه‌ای بر لغات و اصطلاحات بکار رفته در نسخه گلاب‌نامه بعنوان تعلیقات آورده می‌شود.

در این مقاله سعی شده است که کار هر چه بادقت انجام بشود ولی مطمئناً نمی شود گفت که خالی از خطا باشد باز هم امید می رود آورده می شود است - در پایان حاشیه ای بر لغات و اصطلاحات بکار رفته در نسخه گلاب نامه بعنوان تعلیقات آورده می شود -
 در این مقاله سعی شده است که کار هر چه بادقت انجام بشود ولی مطمئناً نمی شود گفت که خالی از خطا باشد باز هم امید می رود که برای پژوهشگران ماخذ بخوبی قرار گرفته مورد استفاده قرار بگیرد -

در آ خر مقاله از استاد بزرگوار و استاد راهنمایی خود دکتر محسن علی با صمیمیت قلب تشکر می نمایم که تصحیح و ترتیب و تدوین و همچنین در مقدمه نویسی راهنمایی استادانه فرموده بادقت نوشته های اینجانب را ملاحظه نموده اند و مشورت های مناسبی و واجبی ارائه کرده اند -

آقای پروفسر محمد اقبال رئیس بخش فارسی دانشگاه جامعه ملی اسلامی و پروفسر عراق رضا زیدی استا بزرگوار بخش فارسی دانشگاه جامعه ملی اسلامی دلی نوتشویقهای فراوان نموده و مشورت های مفید ارائه فرمودند بر من واجب است که جناب پروفسر شریف حسین قاسمی جناب پروفسر محمد منور مسعودی، سرکار خانم پروفیسور سیده رقیه رئیس بخش فارسی دانشگاه کشمیر نیز تشکر غایم که ایشان نه فقط کتابها و منابع های راجع به موضوع من فراهم کردند ولی مشوره های خوبی هم دادند -

از استادان بزرگ سرکار خانم پروفیسور آ ذر میدخت صفوی، سرکار خانم پروفیسور ماریه بلقیس، جناب آقای دکتر سید محمد اصفی، جناب آقای دکتر عبدالحلیم جناب آقای دکتر کلیم اصغر اظهار تشکر می کنم که بر بنده همواره شفقت می فرمایند همین طور برادر بزرگوار جناب آقای دکتر جهانگیر اقبال تانتری استاد یار بخش فارسی دانشگاه کشمیر سر ینگر در کار پژوهشی به بنده بسیار کمک کرده اند -

چه طور آن هستی هار افراموش می کنم وجود من از ایشان هست اینجا مراد من پدر و مادر مهربانم هستند که نتیجه دعای نیک ایشان هستم سپاسگزاری می کنم که با شفقت قلبی برای تحییه کردن این پایان نامه کمک مالی وقتی هم کردند و اجازت دادند که من از این عرصه با دلجمعی مقاله را انجام می دهم - همین طور برادر بزرگوار جناب آقای جاوید اقبال KFC و جناب آقای ریاض اقبال KPS نیز اظهار ممنویت کنم که ایشان نیز همواره با نهایت شفقت و دل سوزی برای بنده ناچیز نموده -
 خدا همه استادان و بزرگان و دوستان را سلامت نگه دارد -

اعجاز اقبال
 دانشجوی دوره دکتری
 بخش فارسی دانشگاه جامعه اسلامی دہلی ہند

BRIEF PROFILE OF THE PH.D SCHOLAR

Name : Ajaz iqbal

S/O : Abdul Subhan

Date of Birth: 08.04.1981

Nationality: Indian

Academic Qualification: M. A (Persian)

**Permanent Address: R/ O Village Loran Tehsil Mandi District
Poonch, Jammu And Kashmir**

pin code: 185123

Email Id: ayantantray@rediffmail.com

**“A critical addition of “Gulabnama” with special reference
of history writing of Dogra period in Jammu and
Kashmir”**

Abstract

of the Ph.D Thesis

Submitted to

Jamia Millia Islamia

For the Award of the Degree of Doctor of Philosophy

Submitted by

Ajaz Iqbal

Under the Supervision of

Dr. Mohsin Ali

Department of Persian Faculty of Humanities

and Languages Jamia Millia Islamia

New Delhi, 110025

May 2013